

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Янковий О.Г.

(підпис)
“ ” _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему: «Управління економічною безпекою підприємства
(на прикладі ТОВ «Таврія-В»)
(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗФН факультету

Пилипенко Анна Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

Науковий керівник:

д.е. н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Сталінська Олена Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові)
/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ.....	6
1.1. Сутність та теоретичне підґрунтя економічної безпеки підприємства.....	6
1.2. Концептуальні засади управління економічною безпекою підприємства.....	14
1.3. Методичний інструментарій управління економічною безпекою торговельних підприємств.....	18
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	30
2.1. Сучасний стан розвитку продуктового ритейлу України та загальна характеристика діяльності ТОВ «Таврія – В».....	30
2.2. Аналіз індикаторів економічної безпеки ТОВ «Таврія – В».....	40
2.3. Факторний аналіз рентабельності та оцінка рівня рентабельності торгового підприємства ТОВ «Таврія–В».....	51
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ.....	62
3.1. Шляхи удосконалення управління економічною безпекою підприємства	62
3.2. Розробка виробничої моделі економічної безпеки ТОВ «Таврія В».....	72
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ.....	94

ВСТУП

В умовах швидких змін економічного та інституціонального середовища комерційної господарської діяльності актуалізується потреба у забезпеченні динамічної конкурентоспроможності торговельних підприємств. Торгівля як посередницька ланка залежить як від виробництва, так і споживання товарів, що зумовлює особливості у функціональних складниках та індикаторах, сукупності загроз і ризиків, підходах до гарантування безпеки. Проблема зміцнення економічної безпеки підприємств торгівлі ускладнюється й наслідками фінансово-економічної кризи (погіршенням економічного стану та ефективності діяльності, збільшенням вартості залученого капіталу, інфляційними процесами та зменшенням фінансового забезпечення конкурентоспроможності), монополізацією ринку та господарських ресурсів, змінами в системі оподаткування, умовах господарювання та структурі торгівлі внаслідок активного розвитку супер- та гіпермаркетів, підприємств роздрібних корпоративних мереж.

Вагомою теоретико-методичною базою дослідження економічної безпеки економічних агентів є праці таких зарубіжних та вітчизняних вчених, як Л. Абалкін, І. Бінько, Л. Біркен, К. Девіс, А. Козаченко, О. Кузнєцов, Т. Лоурі, Б. Мізюк, В. Мунтіян, Л. Омелянович, В. Сенчагов, М. Флейчук, Л. Шемаєва, С. Шкарлет, В. Шликов.

Проблеми економіки та управління торговельним підприємством, в тому числі у сфері економічної безпеки, досліджуються у працях таких науковців, як Ю. Аванесов, В. Апопій, І. Бланк, Л. Брагін, А. Виноградський, Ю. Дайновський, Т. Данько, М. Дядюк, В. Загорський, Л. Лігоненко, А. Мазаракі, О. Мних, В. Точилін, Н. Ушакова, Т. Футало, Ф. Хміль.

Попри вагомий доробок названих вчених, зміна умов господарювання, внутрішніх і зовнішніх факторів посилюють необхідність удосконалення системних характеристик та методичних основ оцінювання, визначення

пріоритетів та ефективних механізмів забезпечення економічної безпеки торговельного підприємства. Ці проблеми, їх актуальність, практична значущість й зумовили вибір теми роботи, її мету та завдання.

Метою кваліфікаційної роботи є вдосконалення теоретико-методичних основ, обґрунтування пріоритетів та засобів зміцнення економічної безпеки торговельного підприємства.

Досягнення зазначеної мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

- розглянуто сутність економічної безпеки торговельного підприємства;
- наведено методичний інструментарій управління економічною безпекою торговельних підприємств;
- визначено передумови та фактори впливу на економічну безпеку торговельного підприємства;
- встановити стратегічні пріоритети забезпечення економічної безпеки підприємства торгівлі;
- обґрунтувати організаційно-економічні засоби зміцнення економічної безпеки торговельного підприємства.

Об'єктом дослідження є процес зміцнення економічної безпеки торговельного підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади та практичні рекомендації щодо пріоритетів і засобів забезпечення економічної безпеки торговельного підприємства.

Методи дослідження. У процесі написання роботи використовувалися загальнонаукові та спеціальні методи синтезу і системного аналізу (для уточнення сутнісних характеристик економічної безпеки торговельного підприємства, визначення принципів її забезпечення); теоретичного узагальнення (для вдосконалення методики оцінки економічної безпеки торговельного підприємства); статистичного аналізу та експертних опитувань (для оцінки рівня економічної безпеки торговельних підприємств, визначення її характеристик у сучасних умовах розвитку торгівлі); групування, логічного

аналізу, стратегічного менеджменту (для обґрунтування пріоритетів, механізмів та засобів забезпечення економічної безпеки підприємства в торгівлі); системного та порівняльного аналізу (при визначенні особливостей посилення економічної безпеки різних видів торговельних підприємств).

Інформаційна база дослідження. В основу дослідження покладено результати наукових праць зарубіжних і вітчизняних вчених із проблем економічної безпеки. Інформаційною основою є нормативно-правова база України, матеріали Міністерства економіки України, Державного комітету статистики України, інтернет-ресурси організацій із вивчення проблем розвитку торгівлі та економічної безпеки, звітність аналізованого підприємства, результати експертних опитувань.

Практичне впровадження розроблених заходів для підвищення рівня економічної безпеки, дасть можливість підприємству вчасно реагувати на зміни та пристосовуватися до успішного функціонування у мінливих умовах економічного середовища.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменування) та 3 додатків. Загальний обсяг магістерської роботи становить 93 сторінки комп'ютерного тексту містить 15 таблиць та 8 рисунків.

У першому розділі було розглянуто теоретико-методологічні засади управління економічною безпекою, концептуальні засади управління економічною безпекою підприємства, методичний інструментарій управління економічною безпекою торговельних підприємств.

У другому розділі було надано характеристику підприємства, проведено аналіз галузі роботи підприємства та основних фінансово-економічних показників підприємства, аналіз індикаторів економічної безпеки ТОВ «Таврія – В» та факторний аналіз рентабельності.

У третьому розділі було розроблено виробничу модель економічної безпеки ТОВ «Таврія В», за результатами якої запропоновано шляхи удосконалення управління економічною безпекою ТОВ «Таврія – В».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновок відносно багатогранності поняття «економічна безпека підприємства». Дослідники пропонують розглядати його з точки зору стану: ефективності використання ресурсів, виробничої системи, економічного розвитку, захищеності діяльності та інтересів, гармонізації останніх. Амплітуда коливань думок вчених досить висока. Авторами пропонується на основі досліджених визначень узгодити ідентифікацію поняття з градацією його рівнів.

При управлінні економічною безпекою підприємства авторами пропонується виділяти контури оперативного, тактичного та стратегічного управління. Оперативне управління характеризується лише протистоянням загрозам, які уже виникли; тактичне – здатністю до адаптації; стратегічне – здатністю до постійного розвитку.

Рівень економічної безпеки підприємства не можна оцінити певним статичним показником, оскільки він містить, як мінімум, три компоненти:

1) існуючий рівень економічної безпеки підприємств (щодо ресурсного забезпечення виробничо-господарської та фінансової діяльності);

2) ефективність функціонування;

3) здатність до подальшого розвитку підприємства.

прогнозування ймовірних варіантів розвитку ситуації.

Для визначення кількісного рівня економічної безпеки підприємства використовується декілька підходів [69]: індикаторний (пороговий), ресурсно-функціональний, програмно-цільовий (комплексний), підхід на основі теорії економічних ризиків.

Отже, запропонований методичний підхід до оцінки фінансово-економічної безпеки підприємств торгівлі охоплює всю сукупність внутрішніх та зовнішніх процесів функціонування підприємства. Практичне застосування наведеного методичного підходу дозволить суб'єктам управління комплексно,

об'єктивно, на підставі проведення розрахунків й отримання достовірних результатів, впливати на його складові задля забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Найважливішою бізнес-подією у житті Одеси стало відкриття ТОВ "Таврія-В" у березні 2002 року нового гігантського торговельного центру загальною площею 10,0 тис. кв. метрів з величезним асортиментом, з безкоштовною парковкою на 500 машин, устаткованого найсучаснішим обладнанням та самим великим холодильником у місті. У березні 2003 року у центрі м. Іллічівськ відкрився сучасний торговельний центр площею понад 5000 кв. м. Будівля торговельного центру є зразком найкращого сучаснішого ансамблю у стилі хай - тек.

Ринок ритейлу в Україні динамічно розвивався, але у зв'язку із фінансовою кризою розвиток практично зупинився. Деякі мережі через високу кредитну завантаженість знаходяться у пошуку стратегічного інвестора або збанкрутували. Серед основних факторів, які що стримують розвиток торгових мереж є недостатність коштів для інвестування у розвиток, висока вартість нерухомості, відсутність необхідних торгових площ та кваліфікованих фахівців. Присутність магазинів сучасних форматів в обласних центрах та невеликих містах обмежена. Декілька великих іноземних торгових мереж , а саме Auchan (Франція), Tesco (Англія), ОБІ (Германія), ІКЕА, інші, планували входження на ринок України.

Крім того, розвиток цього ринку стримує невисока купівельна спроможність населення, яка знижена внаслідок зростання рівня безробіття та зниження заробітної платні. Останнім часом з'явилися нові тенденції, зокрема створення торговельно-розважальних центрів. За оцінками фахівців в умовах подальшого загострення конкуренції, переваги на ринку будуть мати мережі магазинів у порівнянні з одиночними магазинами. Потенціал розвитку у цьому регіоні фахівці вважають у зниженні об'ємів торгівлі на ринках та магазинах з традиційною формою торгівлі через прилавок. На цей час в Одеському регіоні сфери впливу розподілені між діючими учасниками - ритейлорами. В Одесі

працюють як всеукраїнські оператори, так і достатньо великі місцеві оператори. Існує достатня кількість конкурентів, що представляють один магазин, який не тільки не відрізняється якістю товарів і послуг, що надаються, а нерідко і перевищує "сітьовиків" за якістю і асортиментом. Основними конкурентами на ринку роздрібної та оптової торгівлі м.Одеса та Одеської області є ЗАТ "Фоззі Південь" (гіпермаркет "Фоззі", супермаркети "Сільпо", "Копійка"), ЗАТ "Наталка-Маркет".

На підприємстві у 2015 р. сформувалася «важка» структура активів, що робить підприємство тяжким до змін та не мобільним. Дана структура є негативною, бо «важка» структури активів не дає змоги вільно варіювати своєю власністю і пристосовуватися до мінливих умов зовнішнього середовища. Існуюча структура активів підприємства при правильному підході до їхнього управління повинна змінитися на більш легку та забезпечити підвищення конкурентного становища та досягнення цілей ТОВ «Таврія-В» у середньостроковій та довгостроковій перспективах.

Абсолютно стійке фінансово становище на ТОВ «Таврія-В» не є ідеальним сценарієм розвитку підприємства. Дана ситуація свідчить про те, що підприємство не залучає зовнішні кошти, тобто керівництво підприємства не бажає або не вміє залучати прямі інвестиції у власний розвиток.

Відсутність зовнішнього капіталу на ТОВ «Таврія-В» пояснює низьку мобільність власного капіталу. Позитивною тенденцією є його збільшення у динаміці, що пов'язано з тим що за останні роки (2014-2015 рр.) підприємство збільшило інвестування у матеріальні оборотні активи.

Порівняння найбільш ліквідних активів і найбільш термінових зобов'язань на підприємстві показує, що ТОВ «Таврія-В» на даний поточний момент не здатне у повній мірі розплатитися зі всієї поточної кредиторської заборгованістю, а також має тенденцію до збільшення поточної ліквідності в недалекому майбутньому за рахунок реалізації своєї продукції споживачам.

За 2011-2015 рр. відбулося зменшення погашення дебіторської заборгованості (на 1 день), результатом цього стало збільшення терміну

кредитування (тривалість оборотності дебіторської заборгованості) на 1 день; дані зміни у обіговості власних і чужих запозичень є негативними для торгівельних підприємств. Для ТОВ «Таврія-В» важливою вимогою, як для сучасного торгівельного підприємства, є розвиток фінансово-кредитних відносин с позичальниками, збільшення у договорах строку оплати за придбані товари. Це, в свою чергу, дозволить підприємству не тільки збільшувати об'єм закупок і розширювати асортимент, а і створювати нові точки продажу та якісно розвивати вже існуючі.

Важливість постійного дотримання економічної безпеки зумовлюється об'єктивно наявним для кожного суб'єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності.

Зміна умов зовнішнього середовища, а також внутрішніх факторів життєдіяльності потребують розробки ефективних заходів посилення економічної безпеки в аспекті не лише функціональних складових, але й у системі відносин торговельного підприємства з суб'єктами зовнішнього середовища (постачальниками, споживачами, конкурентами, державними органами), що потребує моніторингу та реалізації превентивних заходів, спрямованих на недопущення настання загроз взаємодії через: 1) прогнозування впливу на діяльність підприємства; 2) оцінку потреб співпраці; 3) координацію побудови відносин; 4) доведення пропозицій із покращання умов взаємодії та удосконалення економіко-правового підприємницького середовища в торгівлі.

Тому комплексне завдання управління економічною безпекою має передбачати: 1) організацію збору та аналіз інформації за кожним етапом торгово-технологічного процесу, планування і формування завдань; 2) виконання та взаємодію процесів між собою; 3) управління ресурсним забезпеченням кожного етапу торгово-технологічного процесу; 4) контроль проходження торгово-технологічного процесу; 5) організацію протидії втратам та порушенням торгово-технологічного процесу.

Для того щоб ТОВ «Таврія-В» мало стабільне фінансове зростання сума розміру витрат на працю і капітал повинна перевищувати 2,194 млрд. грн. В той же час станом на кінець 2015 р. в наявності ТОВ «Таврія-В» було лише у сукупності 1,978 млрд. грн. капіталу та праці, тобто для забезпечення високого рівня економічної безпеки підприємство мало нестачу 0,216 млрд. грн. Це свідчить, що на підприємстві склалася несприятлива ситуація, яка є одним з чинників зниження рівня економічної безпеки, що в свою чергу, не надає в повному обсязі ТОВ «Таврія-В» досягати поставлених цілей, знижує конкурентоспроможність та негативно впливає на середньо- та довгострокові перспективи розвитку підприємства.

Важливою умовою для досягнення необхідного рівня економічної безпеки є інвестування (збільшення витрат капіталу) не у кількісні показники торгової діяльності ТОВ «Таврія-В», а якісне їх покращення, засноване на стратегічно інноваційному розвитку.

Отже керівництву підприємства задля підвищення економічної безпеки необхідно збільшити рівень капіталу ТОВ «Таврія-В» шляхом покращення обслуговування, створення маркетингової інноваційної політики, надання додаткових послуг, придбання сучасного технологічного обладнання, пошуком та закупкою більш якісних видів сировини та товарів, а також шляхом створення програм посиленої мотивації та збільшення розміру виплат працівникам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амитан В. М. Економічна безпека: концепція й моделі / Амитан В. М.// Економічна кібернетика. – 2009. – № 3. – С.13-20.
2. Андрійчук В. Г. Економіка діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: монографія /В. Г. Андрійчук.- К.: КНЕУ, 2002.- 624с.
3. Андрющенко М. П. Економічна безпека підприємства в аспекті ресурсного підходу: [електроний ресурс]/Андрющенко М. П., Озаріна О. В.– Режим доступу: http://www.rusnauka.com / 22_NIOBG_2007/ Economics /24859.doc.htm
4. Ареф'єв В. О. Моделювання управлінських впливів щодо формування системи фінансової безпеки підприємств / В. О. Ареф'єв // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 36. – С. 110–112.
5. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України – 2014. Статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики. 2015. – 55 с. – С. 34-38.
6. Бандурка О.М. Основи економічної безпеки: підручн./ О. М. Бандурка, В. Є. Духов, К. Я. Петрова, І. М. Черв'яков.- Харків: вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2003.- 236с. 7. Барановський О. Визначення показників економічної безпеки/О. Барановський//Економіка, фінанси, право.–1999.–№ 8.–С. 14 – 16.
7. Барчан Г. Ю. Безпека і бізнес: правові та управлінські аспекти: [монографія]/Г. Ю. Барчан, О. Г. Барчан [за ред. Барчан Г. Ю.] - К.: Сталь, 2008-164 с.
8. Баженова О. В. Аналіз стану економіки України в контексті її економічної безпеки / Олена Володимирівна Баженова // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект : сб. науч. тр. ДонНУ. – Донецк : Изд-во ДонНУ, 2004. – С. 839-845.

9. Бекряшев А. К. Теневая экономика и экономическая преступность / А. К. Бекряшев, И. П. Белозеров. – Электронный учебник / Режим доступа: <http://newasp.omskreg.ru/bekryash/index.htm>
10. Белокуров В. В. Структура функциональных составляющих экономической безопасности предприятия [электронный ресурс] / В. В. Белокуров // Режим доступа : // [http : // www.safetyfactor. ru](http://www.safetyfactor.ru) – 20.01.2005.
11. Бендиков М. А. Экономическая безопасность промышленного предприятия в условиях кризисного развития / М. А. Бендиков // Менеджмент в России и за рубежом. - 2000. - № 2. - С. 17-30.
12. Бойкевич О. Р. Стратегічні пріоритети та засоби зміцнення економічної безпеки торговельного підприємства: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Львівська комерційна академія / О. Р. Бойкевич. - Л., 2011. - 22 с
13. Бузько И.Р. Экономический риск (методы анализа, оценки и ограничения) – Донецк: ИЭП НАН Украины, 1996.– 331с.
14. Васенко В. К. Економічна безпека держави, суб'єктів господарювання та тіньова економіка: [кол. мон./ за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. Васиенка В. К. Черкаси: Маклаут, 2010.-346с.
15. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Т. Г. Васильців, В. І. Волошин, О. Р. Бойкевич, Каркавчук В. В., [за ред. Т. Г. Васильціва]. – Львів: Видавництво, 2012. – 386 с.
16. Воробйов В. І. Еволюція поглядів на поняття «безпека» / В.І. Воробйов // Формування ринкових відносин. – 2010. – № 10. – С. 56-59.
17. Геєць В. М. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство / Геєць В. М., Кизим М. О., Клебанова Т.С., Черняк О. І. та ін. за ред. Гейця В. М.: монографія / [Геєць В. М., Кизим М.О., Клебанова Т.С.,Червяк О. І. та ін.] за ред. Гейця В.М.- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006.-240 С.

18. Гнилицька Л. В. Обліково - аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємства:[монографія] / Л. В. Гнилицька. КНЕУ, 2012.-305с.
19. Голюков І. В. Сутність та еволюція поняття економічна безпека / І. В. Голюков // Проблеми економіки. – 2014. - № 1. – с. 309 – 314.
20. Внукова Н.М., Смоляк В.А. Економічна оцінка ризику діяльності підприємств: проблеми теорії та практики / Харківський національний економічний ун-т. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 181 с.
21. Воронкова А.Е., Вечерковські Р.З., Воронков Д.К., Коренев Е.Н., Мажура І.В. Діагностика стану підприємства: теорія і практика / Харківський національний економічний ун-т / А.Е.Воронкова (заг.ред.).- Х.:ВД «ІНЖЕК», 2006. – 447 с.
22. Горячева К. Фінансова безпека підприємства: сутність та місце в системі економічної безпеки / К. Горячева // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65–67.
23. Грачев А. В. Анализ и управление финансовой устойчивостью предприятия / А. В. Грачев. – М. : Финпресс, 2002. – 316 с.
24. Грицюк Н. А. Методичні підходи до обґрунтування індикаторів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства / Н. А. Грицюк // Проблеми науки. – 2008. – № 6. – С. 31–35.
25. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации : [учеб. пособ.] / О. А. Грунин, С. О. Грунин. - СПб.; М.; Х.; Минск : Питер, 2002. - 160 с.
26. Дацків Р. М. Економічна безпека у глобальному вимірі / Р. М. Дацків // Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 7 (37). - С. 143-153.
27. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. С.Ф. Покропивного.- К: КНЕУ, 2003. – 608с.
28. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ. - 1999.-№ 15-16. - С. 35-37.

29. Ильяшенко С. И. Составляющие экономической безопасности предприятия и подходы к их оценке /СИ. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки.-2003.-№ 3 (21).-С. 12-19.

30. Иващенко Г. А. Ідентифікація дефініції «економічна безпека підприємства» / Г. А. Иващенко, О. Ф. Ярошенко // Науковий журнал «Бізнес Інформ». №9, Харків, 2011. – С. 129 – 131.

31. Ильяшенко С.Н. Складові економічної безпеки підприємства і підходи до їх оцінки / С.Н. Ильяшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3. – С. 12-19.

32. Кірієнко А. В. Механізм досягнення і підтримки економічної безпеки підприємства : автореф. дис. на здобуття наук, ступня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка підприємства і організація виробництва» / Київський нац. екон. ун-т / А. В. Кірієнко. - К., 2000. – 19 с

33. Клебанова Т. С. Методы прогнозирования: учебное пособие / Т. С. Клебанова, В. В. Иванов, Н. А. Дубровина. – Харьков: Изд. ХГЭУ, 2002. – 372 с.

34. Клопов І.О. Управління економічною безпекою промислового підприємства. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vznu/eco/2011_1/043-52.pdf

35. Ковалев Д. Экономическая безопасность / Д.Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. - 1998. - № 10. - С. 48-51.

36. Ковальов Д. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства / Д. Ковальов, І. Плетнікова // Економіка України. - 2000. - № 4. - С 35-40.

37. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы: Учебн. пособие /Пер. с франц. под ред. проф. Я.В.Соколова. – М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 576 с.

38. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізми забезпечення: Монографія / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьова, О. М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280

39. Кракос Ю. Б. Подход к оценке уровня финансовой составляющей экономической безопасности предприятия / Ю. Б. Кракос, Н. И. Серик // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. - № 12. – С. 7.

40. Кузенко Т. Б. Планування економічної безпеки підприємств в умовах ринкової економіки : дис. ... канд. екон. наук : 08.06.01 / Європейський ун-т фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу / Кузенко Тетяна Борисівна. - К., 2003. - 194 с

41. Куліков П.М. Економіко-математичне моделювання фінансового стану підприємства: навчальний посібник / П. М. Куліков, Г. А. Іващенко. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 152 с.

42. Лысенко Ю. Г. Механизмы управления экономической безопасностью / Ю. Г. Лысенко, Лопатовський В. Г. Поняття, класифікація ризиків та методи боротьби з ними / В. Г. Лопатовський // Вісник Технологічного університету Поділля. -2004. - №4.4. 1.Т. 1.-С. 177-180.

43. Меламедов С.Л. Формирование стратегии экономической безопасности предпринимательских структур: дис. канд. эк. наук: 08.00.05 / Меламедов Сергей Леонидович. - СПб, 2002. – 146 с.

44. Огієнко А. Д. Економічний аналіз: конспект лекцій для студентів спец. 6.050100 «Оподаткування» усіх форм навчання / А. Д. Огієнко, Г. А. Іващенко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2007. – 64 с.

45. Основи створення комплексної системи економічної безпеки підприємства: теоретичний аспект [Електроний ресурс] / Коваленко К.В. – Режим доступу до статті <http://www.nbuuv.gov.ua>

46. Основы экономической безопасности. (Государство, регион, предприятие, личность) / [под. ред. Е. А. Олейникова]. - М. : ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. - 288 с.

47. Петренко Л.М. Моделювання процесів управління фінансовою безпекою підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. екон. наук : 08.00.11 «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці» / Л. М. Петренко. – К., 2010. 19 с.

48. Плетнікова І. Л. Визначення рівня і забезпечення економічної безпеки залізниці : автореф. дис. на здобуття наук, ступня канд. екон. наук : спец. 08.07.04 «Економіка транспорту і зв'язку» / Харківська держ. академія залізничного транспорту / І. Л. Плетнікова. - Х., 2001. - 15 с

49. Подлужна Н. О. Організація управління економічною безпекою підприємства : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація і управління підприємствами» / Інститут економіки промисловості НАН України / Н. О. Подлужна. - Донецьк, 2003. - 20 с.

50. Прокопішина О. В. Управління економічною безпекою зовнішньоекономічної діяльності підприємства: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Харківський національний економічний ун-т / О. В. Прокопішина. - Х., 2009. - 20 с

51. Современный толковый словарь. - М.: Большая Советская Энциклопедия, 1997.

52. Судакова О. І. Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства / О. І. Судакова, Д. В. Гречко, А. В. Шкурупій. – [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/18818.doc.htm.

53. Сунак О.П., Боярчук Б.А. Напружено-деформований стан підсилених залізобетонних балок при короткочасному навантаженні // Міжвузівський збірник (за напрямком «Інженерна механіка»). Наукові нотатки. Вип. 11. – Луцьк, 2002. – С. 260-267.

54. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз : [навч. посіб.] / Тарасенко Н. В. - [3-є вид., перероб.]. - Львів : «Новий світ - 2000», 2004. - С. 43-46.

55. Ткаченко А. М. Оцінка рівня економічної безпеки підприємства. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Venu/2010_1/21.pdf

56.

57. Шлемко В. Т. Економічна безпека України: сутність і напрямки

забезпечення : [монографія] / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько / Рада національної безпеки і оборони України; Національний ін-т стратегічних досліджень. - К. : НІСД, 1997.-143 с.

58. Шлыков В. В. Комплексное обеспечение экономической безопасности предприятия / Шлыков В. В. / Санкт-Петербургский ун-т; Рязанский ин-т права и экономики МВД России. - СПб. : Алетейя, 1999. - 138 с.

59. Экономика и организация безопасности хозяйствующих субъектов [Гусев В. С., Демин В. А., Кузин Б. И. и др.]. - СПб: Очарованный странник, 2001. – 288 с.

60. Экономическая безопасность : [энциклопедия] / А. Г. Шаваев, А. Т. Багаутдинов и др. – М. : Правовое посвящение, 2001. – 512 с.